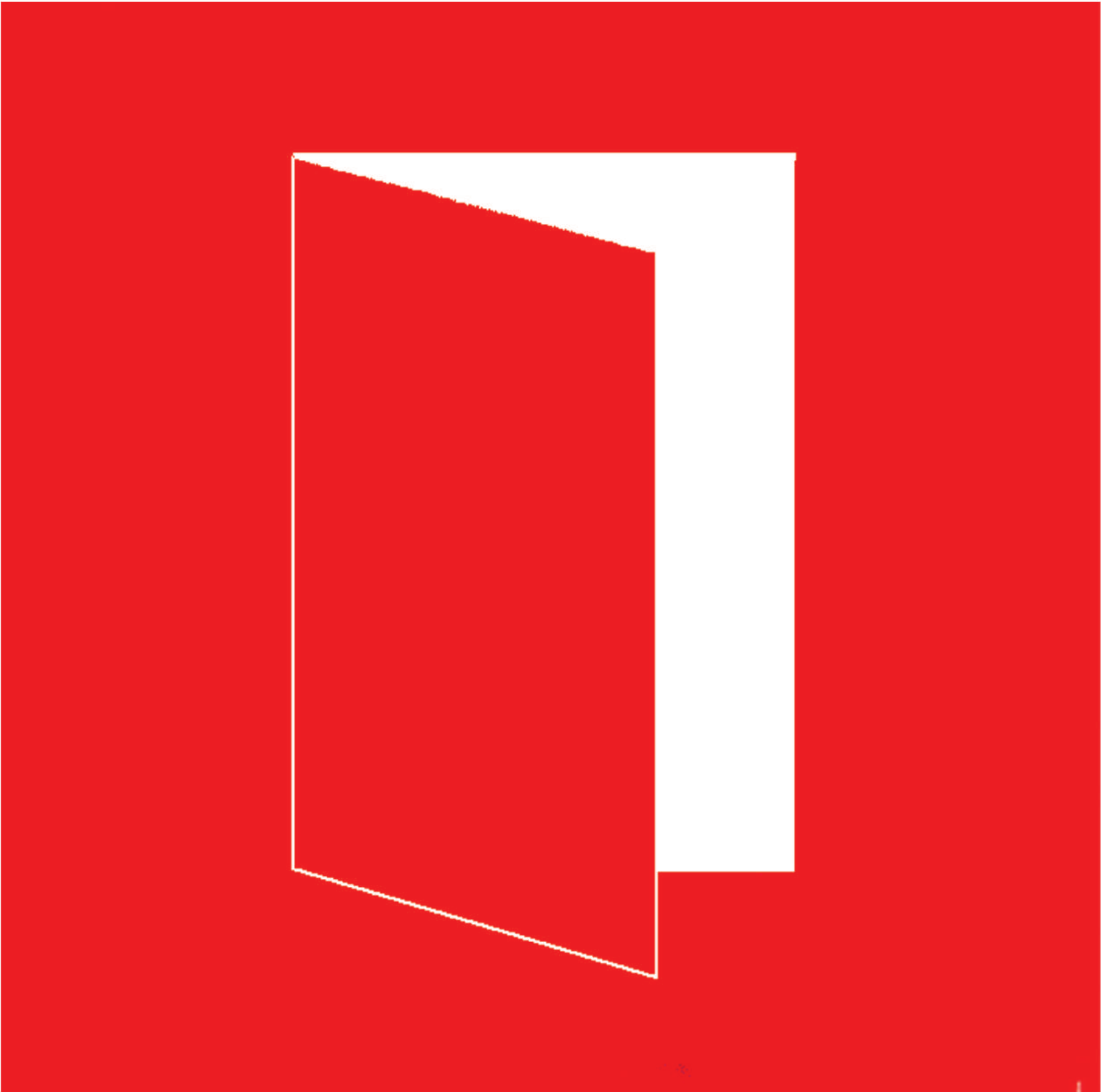

Ministarstvo održivog razvoja i turizma,

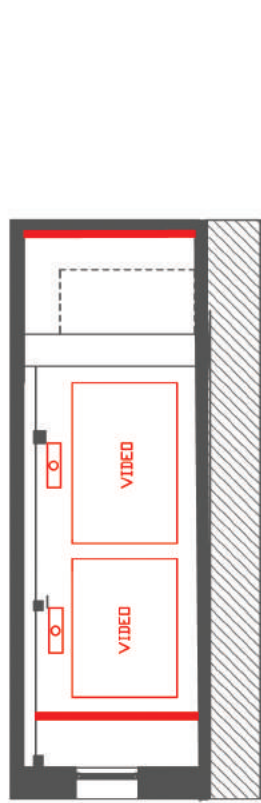
„KONKURS ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI ARHITEKTURE U VENECIJI - „NE OTVARATI“

Adresa: IV ProleTERSke brigade br. 19
81000 Podgorica
Crna Gora

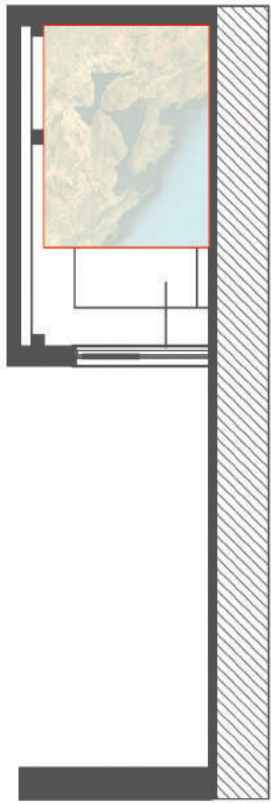

SECTION C-C

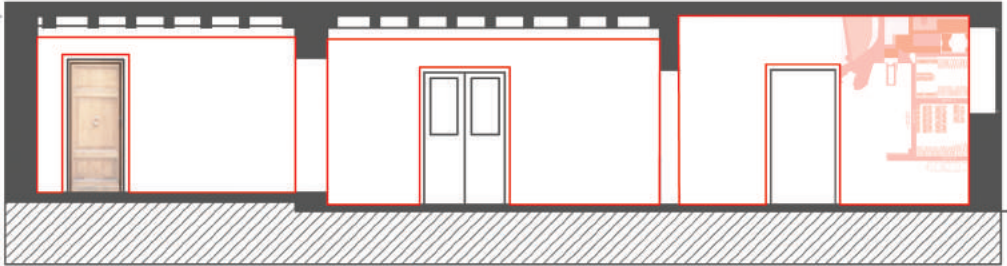
SECTION G-G

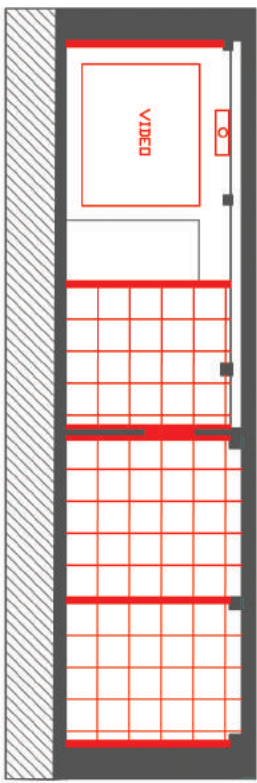
SECTION F-F

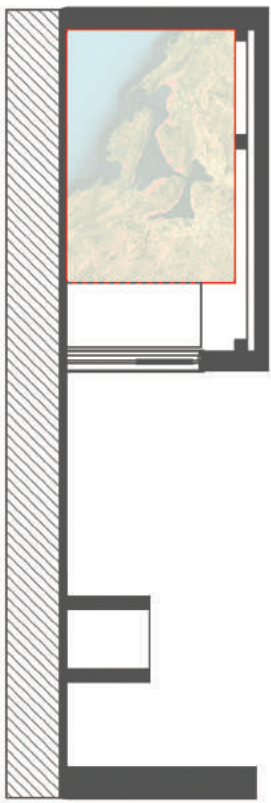
SECTION B-B

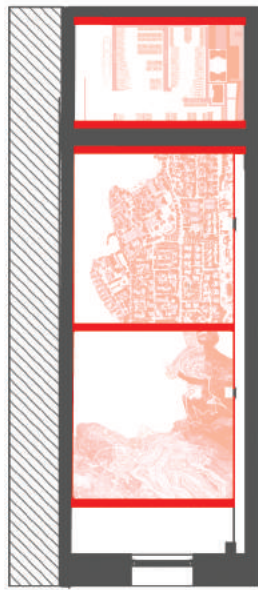
SECTION D-D

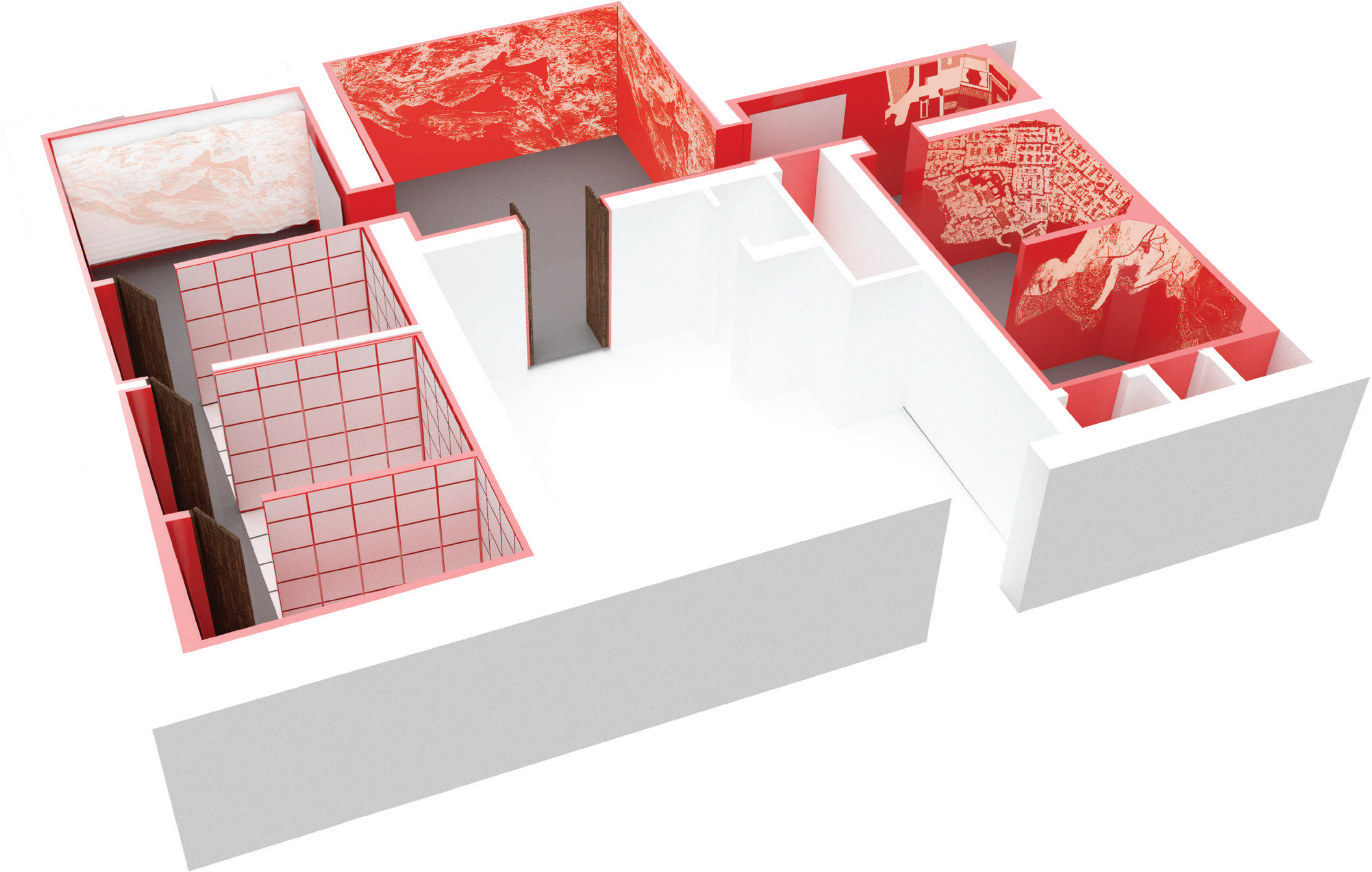
SECTION A-A

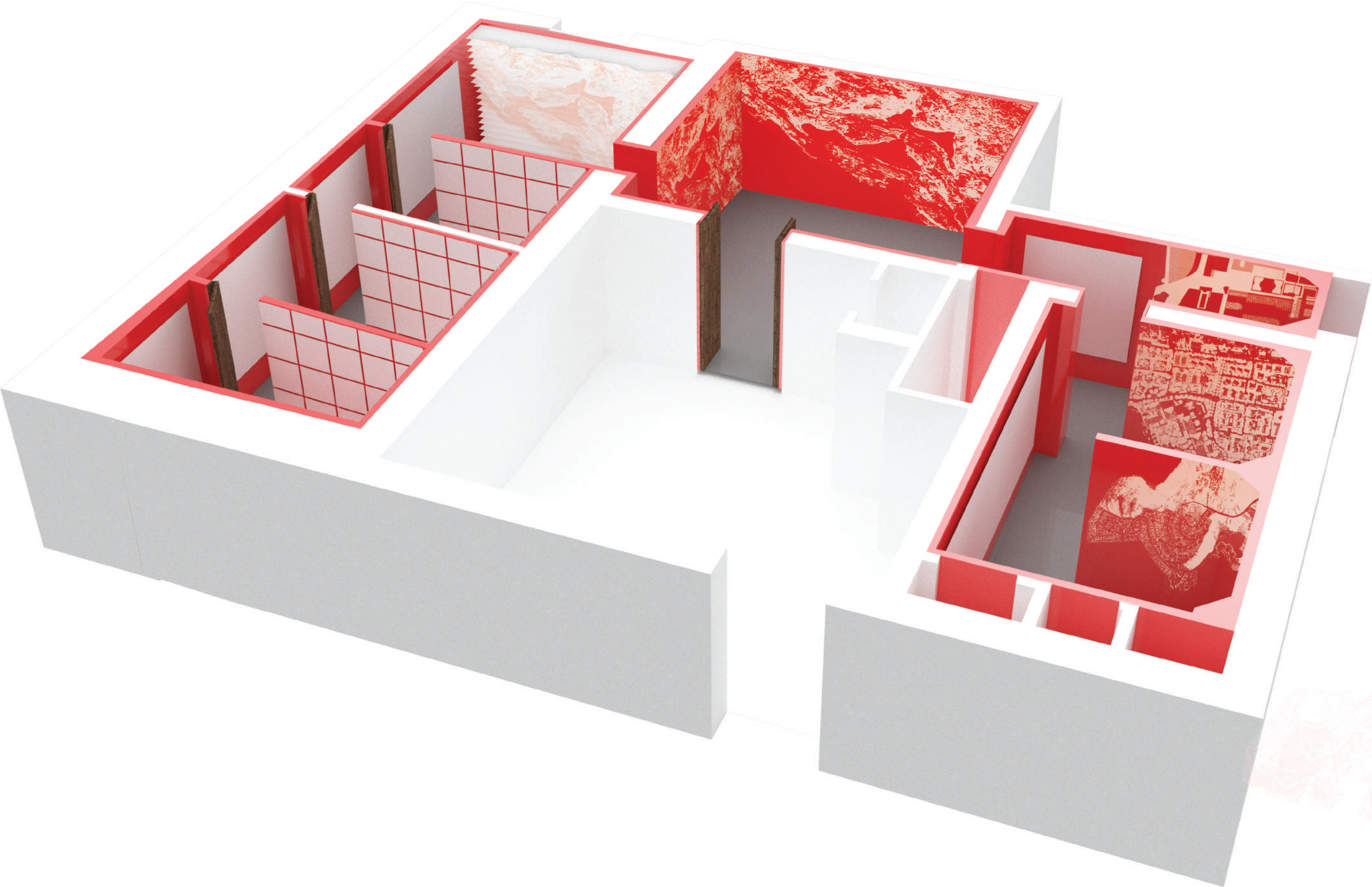

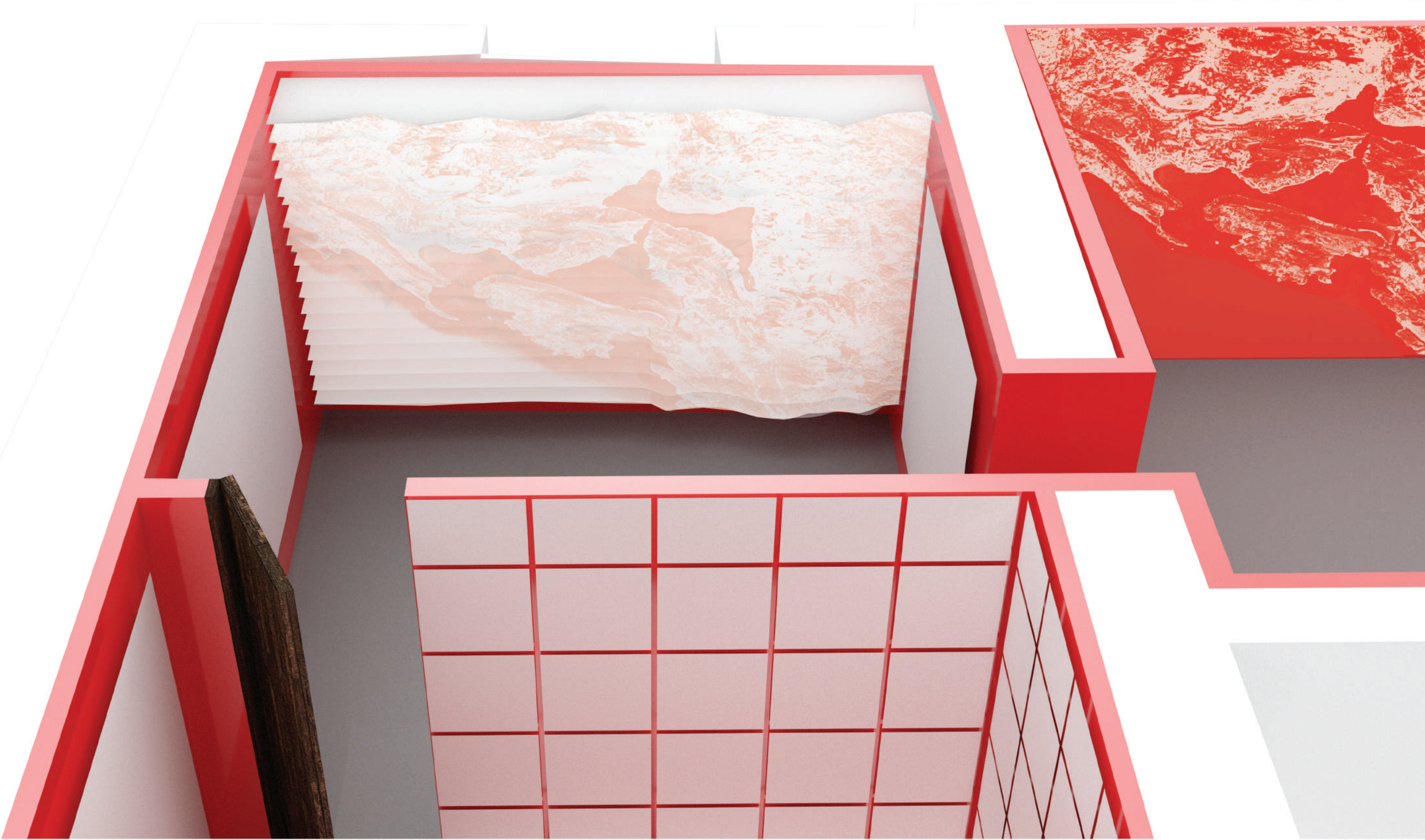
SECTION E-E

SECTION H-H

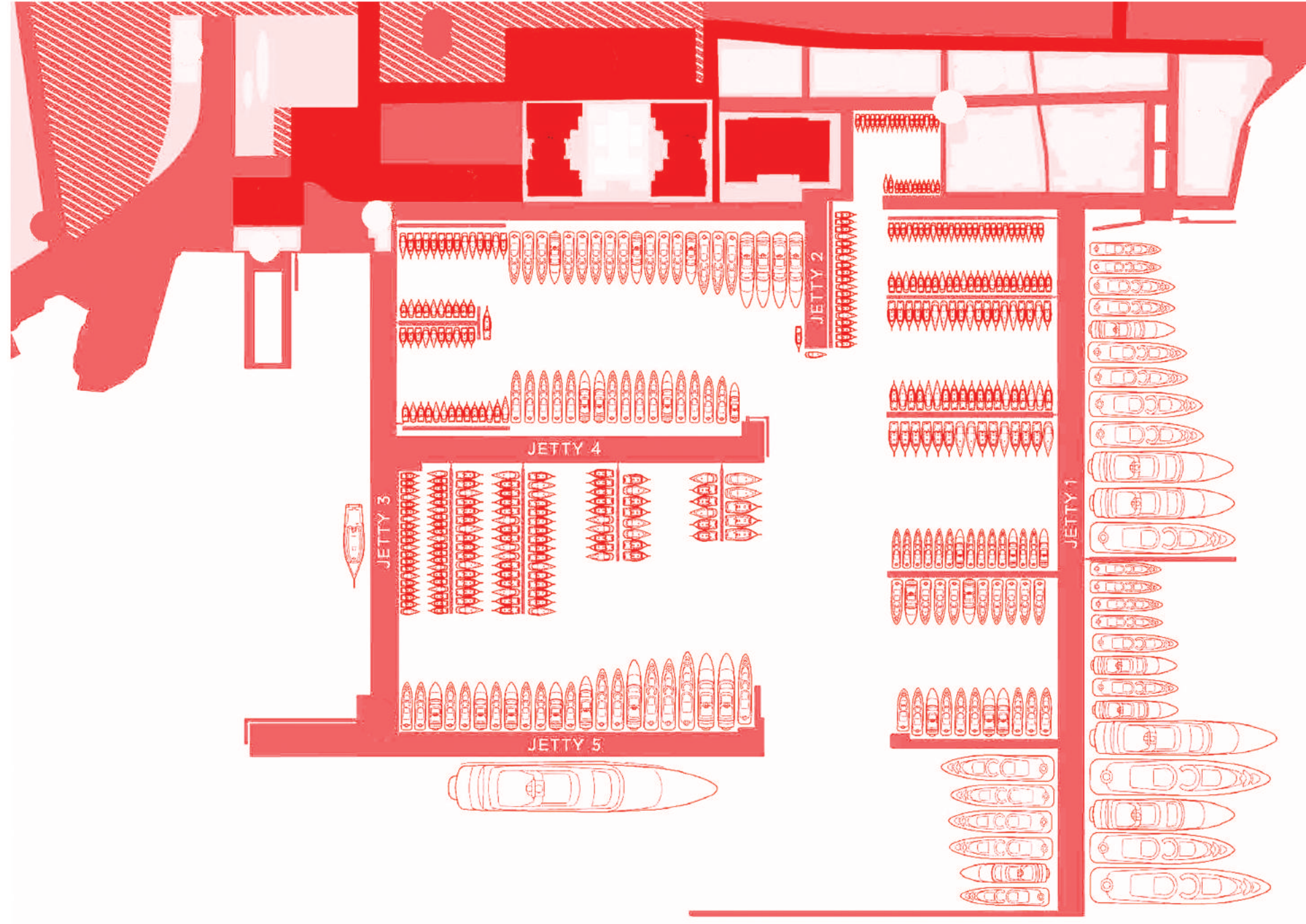

room 1.1. porto montenegro

map

room 1.2.

porto novi

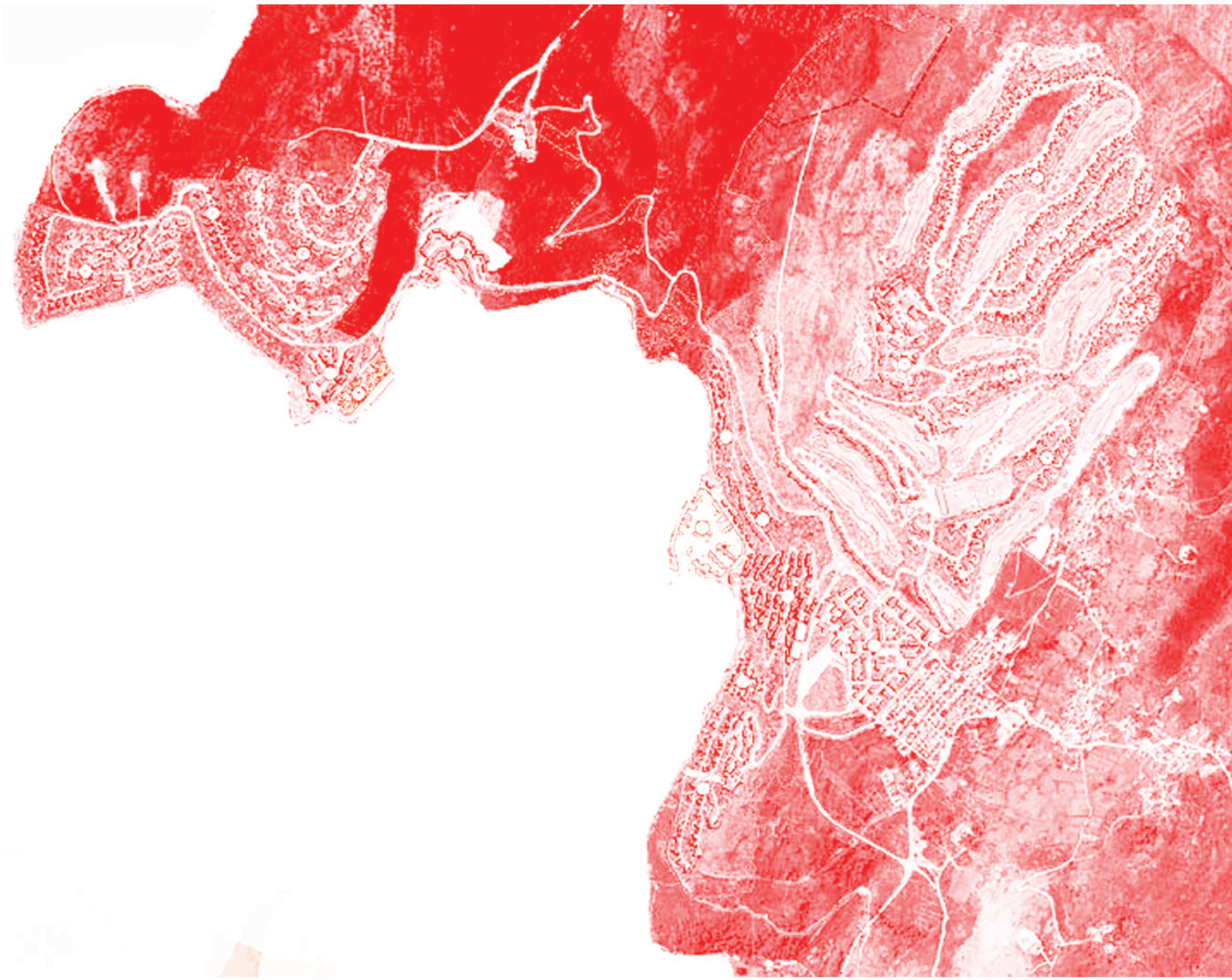
map

room 1.3.

lustica bay

map

VIDEO
DESIGN PROCESS

zelenika

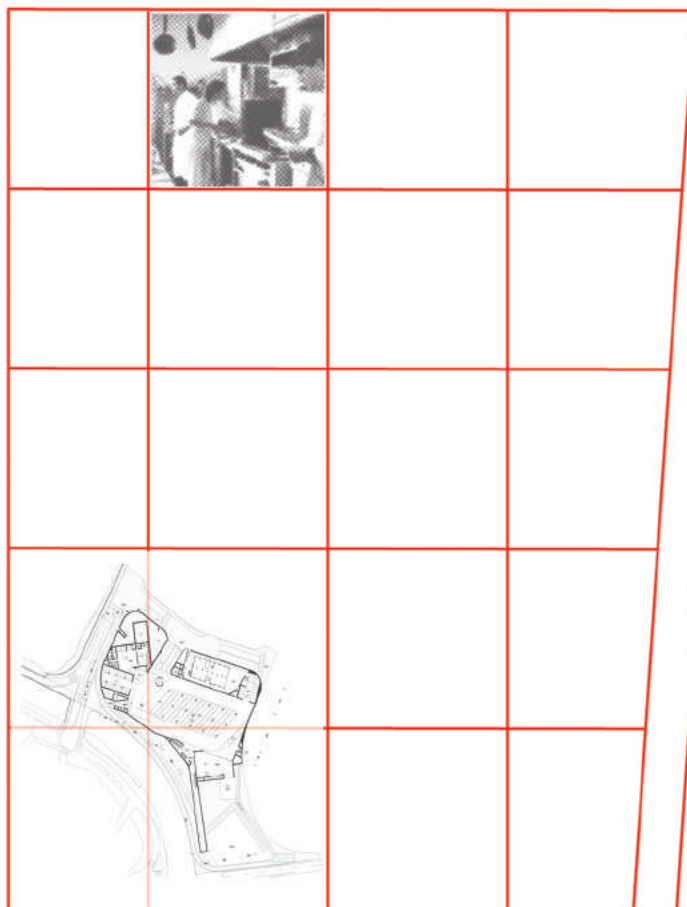
bijela

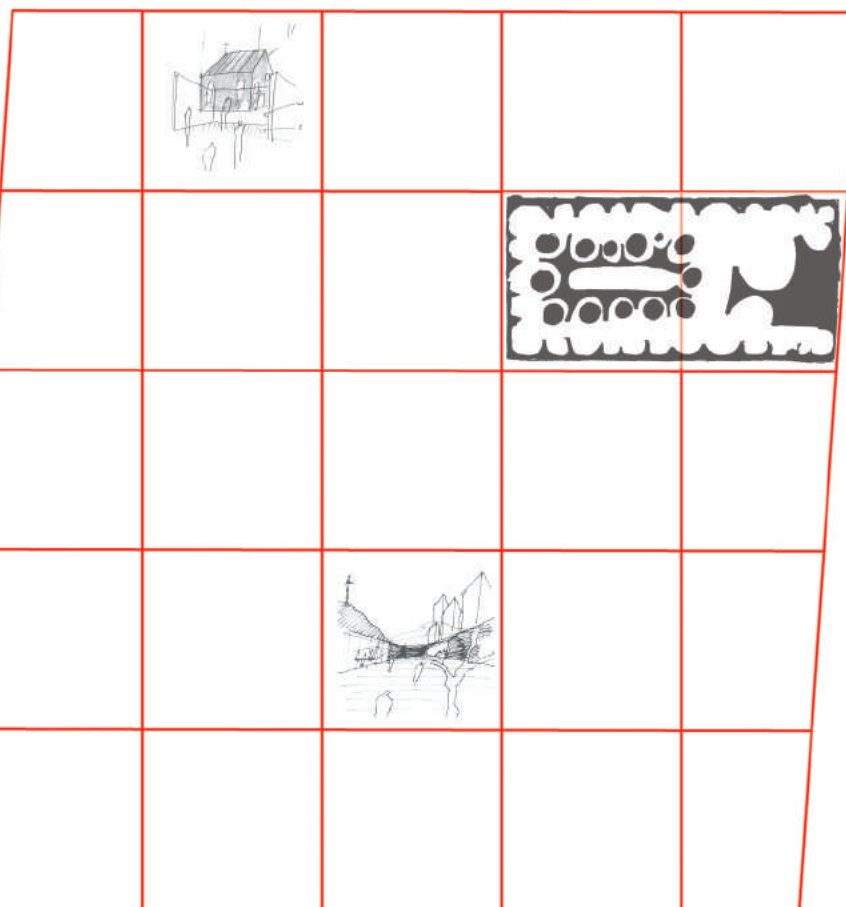
kotor

LOCATIONS

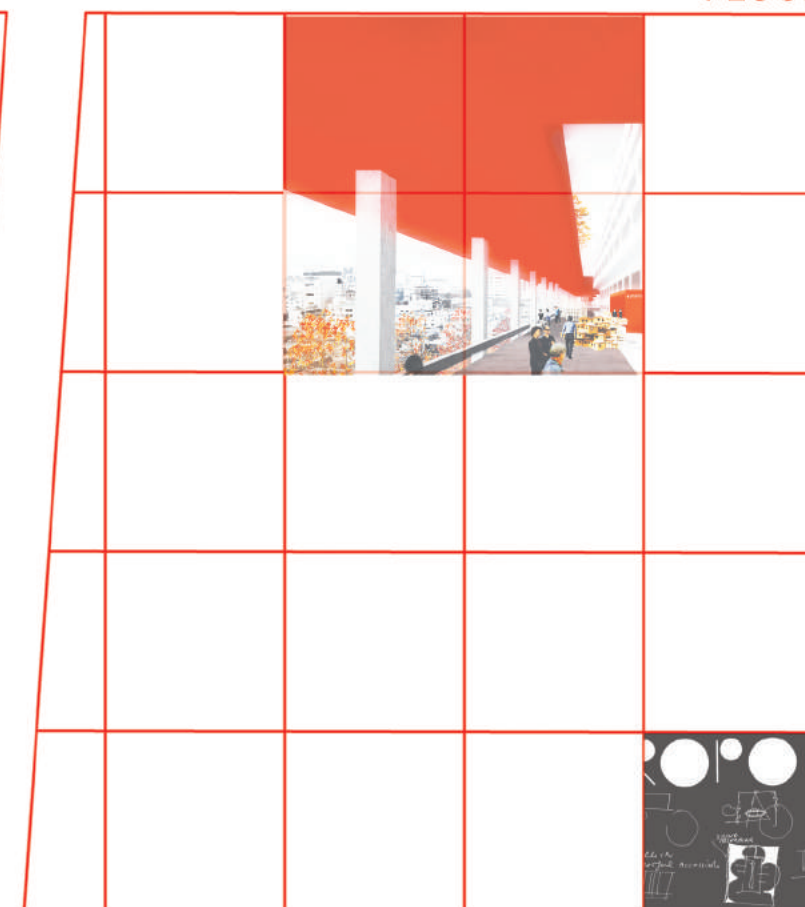
FLOOR

2.3.

2.2.

2.1.

STUDENTS' WORK

SLOBODAN PROSTOR JE IZMEĐU ODLUKA

„Crying is all right in its way while it lasts. But you have to stop sooner or later, and then you still have to decide what to do.”

Lewis, C.S. The Silver Chair

„It does not take much strength to do things, but it requires a great deal of strength to decide what to do.”

Hubbard, E. Elbert Hubbard's Scrap Book

„The straight line, a respectable optical illusion which ruins many a man.”

Hugo, V. Les Misérables

Stari grad Kotor i područje Kotorskog zaliva se nalazi na UNESCO listi zaštićene svjetske prirodne i kulturne baštine od 1979. godine. Instalacija "Između odluka" se bavi pitanjem nehomogone strukture građevinskog prostora na području Bokekotorske. Ova instalacija poziva posjetioce crnogorskog paviljona na 16. Međunarodnu izložbu arhitekture u Veneciji 2018. na diskusiju o strategiji razvoja mediteranskih naselja na području Bokokotorskog zaliva. Instalacija prezentuje svetskoj javnosti u Veneciji crnogorska novoizgrađena turistička naselja, „Porto-Montenegro”, „Porto-Noví” i „Luštica Bay,” kao presjek postojećeg stanja i poziva na diskusiju za dalji razvoj crnogorske obale. Koju važnost imaju turistička naselja za razvoj crnogorske arhitektonske scene? Kako spriječiti ekološku i kulturošku devastaciju obale i uspostaviti sinergiju između novoizgrađenih i nasleđenih naselja? Koji su alternativni modeli u planiranju Bokokotorske obale? Kako realizovati alternativne modele razvoja radi uspostavljanja balansa između izgrađene sredine i prirode?

Instalacija "Između odluka" upućuje na alarmantu ekološku i kulturološku devastaciju izazvanu izgradnjom novih turističkih kompleksa i neplanskim širenjem postojećih naselja na prostoru Boke. Kao prvo, novoplanirana turistička naselja su primjer neodržive stope koeficijenta izgrađenosti i estetske devastacije primorskog ambijenta. Instalacija problematizuje dosadašnje strategije prostornog razvoj i upućuje na opasnosti „bez otpora” pristupa urbanizacije obale. Kao drugo, širenje postojećih priobalnih naselja na štetu prirodnih ljepota Boke predstavljaju gubljenje identiteta tog dijela crnogorske obale. Ova instalacija kritikuje pojavu tzv. „linijskog grada.” Kontinuirana izgradnja obale prijeti da se lokalni identitet malih mjesta u Boki izgubi i postane jedinstvena amorfna urbana cjelina bez mediteranskog karaktera.

Instalacija prezentuje "zatvorena vrata" kao koncept sa težnjom da se pronađe alternativna strategija razvoja Bokokootorskog zaliva. Reciklirina stara drvena vrata nađena u primorskim naseljima postavljena su u prostoru paviljona kao referenca na istorijsko i kulturno nasleđe Boke i simboliše neophodnu snagu da se zatečeni problemi prevaziđu. Svaki posjetilac nakon što se upozna sa dokumentovanim stanjem Boke, mora da uloži napor da "pogura" vrata kako bi "ušao" u prostorije alternativne strategije razvoja. Ovaj čin „otvaranja” simboliše nove i inovativne modele planiranja i projektovanja turističkih naselja.

opis prostorije broj 1.

Nakon ulaza u izložbeni prostor, posjetiocima paviljona prezentujemo istorijski razvoj Bokokotorskog zaliva. Na lijevom zidu prostorije broj 1. je planska dokumentacija iz 50-tih i 60-tih godina 20. vijeka, otvaramo diskusiju prostornog razvoja koji je još uvijek u fazi izrade. Centralni zid koristmo da istaknemo 1979. godinu kada je Boka uvrštena na UNESCO listu zaštićene svjetske prirodne i kulture baštine, dok je desni zid prostorije uvod u savremenu startegiju prostornog razvoja turističkih naselja. Ovako predstavljen linijski razvoj Boke poziva posjetioce na slobodno tumačenje istorijskog, ekološkog i kulturnog nasleđa priobalnih naselja. Kreiranjem različitih tumačenja stvara se prostor za diskusiju o valorizaciji turističkih naselja. Nakon ponovnog uspostavljanja državnosti Crne Gore 2006. godine, usledio je period ekonomskog prosperiteta koje je rezultovalo stvaranjem mnogobrojih turističkih naselja. Prostori koji su bili u svojstvu Jugoslovenske narodne armije su pripali privatnim akterima koji su te prostore pretvorili u autonomna turistička naselja. Ovom urbanistički pozitivnom modelu razvoja turizma nažalost nedostaje kvalitetna savremena arhitektura. Ovu činjenicu najbolje ilustruje navedeni primjer „Porto Montenegro,” Tivat (soba broj 1.1.). Ovom najstarijem, urbanistički korektnom, ali arhitektonski nerazvijenom naselju prijeti opasnost da postane tzv. turistički geto. Iako postoji veza sa okolnom gradskom strukturom, ovaj projekat je ekluzivnim sadržajima odvojen od ostatka primorja. Ova opasnost izolacije je najviše prisutna u naselju Porto Novi, Kumbor (soba broj 1.2.) čije je otvaranje planirano za 2018. godinu. Ovo naselje koje je po dimenzijama mnogo veće od Porto Montengra je planinskim vijencima i mediteranskim niskim rastinjem odvojen od već postojećih stambenih jedinica. Sa arhitekturom bez identiteta i lokalnog karaktera, Porto Novi predstavlja romantizaciju crnogorskog primorja. Ovaj pristup razvoja primorskih naselja dostiže vrhunac u nedavno započetom projektu Lustica Bay, Luštica, čije je otvaranje planirano za 2020. godinu (soba broj 1.3.). Slobodan prirodni prostor koji je u prethodnim decenijama bio sačuvan od gradnje se pretvara u turističko naselje abnormalnih dimenzija. Ovaj projekat svojom dimenzijom predstavlja primjer narušavanja balansa između prirode i izgrađene sredine.

Gore navedena tri projekta su primjeri razvoja obale uz pomoć strategije stvaranja novih naselja koje u pogledu urbanističkih okvira predstavljaju ispravna rješenja. Nažalost, ovi projekti nisu praćeni kvalitetnom i autentičnom arhitekturom. Bez kvalitetnog arhitektonskog okvira, razvoj turističkih naselja predstavljaju opasnost za dalji razvoj Crne Gore kao turističke destinacije. Na kraju ove prostorije broj 1. se nalazi crveni zid sa parolom "¡No pasarán! Ne možemo dalje ovako!" koja poziva posjetioce da reflektuju postojeće stanje i da se vrate na početak instalacije.

opis prostorije broj 2.

Lijevo krilo instalacije je namijenjeno za preispitivanje postojećih prostornih rješenja i traga za inovativnim modelima razvoja primorskih naselja. Prostorija broj 2. je osmišljena kao simulacija budućeg prostornog planiranja turističkih naselja na teritoriji Boke. Ova simulacija ima za cilj prostorni razvoj oslobođen od planerskih restrikcija i u potpunosti zadovoljava ambicije investitora. Slike i mape devstacije Boke emitovane putem tv projektora na fizičku maketu Bokokotorskog zaliva napravljenu od pleksiglasa (ako budžet ne dozvoljava pleksiglas postoji alternativa da se maketa uradi od horizontalnih slojeva kartona) predstavlja provokaciju i poziva na diskusiju o budućem razvoju Crnogorske obale. Na ovaj način ćemo posjetiocima učiniti vidljivim (ger: Sichtbarmachung) problem Boke i njeno sukcesivno uništavanje uz pomoć gradnje bez definisanih dugoročnih starteških ciljeva.

Odgovori na ovako postavljena pitanja prostornog razvoja Boke se nalaze iza "Zatvorenih vrata", što je osnovni koncept instalacije. Nakon uslaska u prostoriju broj 2.1. posjetilac u rasteru 50/50cm (sačinjn od linija koje su crvenom kredom i kanapom nanijete (tzv. zidarske linije) na zidovima triju prostorija 2.1., 2.2. i 2.3.) dobija priliku da se upozna sa studentskim radovima na temu razvoja tri lokacije: skladište u Zelenici, napušteno brodogradilište Bijela i poluostrvo koje je u funkciji parkirališta u neposrednoj blizini Starog grada Kotora. U ovaj rad će biti uključeni studenti arhitektonskih fakulteta sa univerziteta na području bivše Jugoslavije: prof. Helena Pavel Njirić (AF Zagreb), prof. Jurij Sadar (AF Ljubljana), prof. Ante Kuzmanić (AF Split), prof. Vladimir Milenković (AF Beograd) i Slavica Vučković (AF Podgorica). Studente koji su odabrani na osnovu preporuka profesora planiramo da podijelo u tri grupe. Pod rukovodstvom autorskog tima, studenti će realizovati prostorna rješenja u okviru arhitektonske radionice koja će se realizovati u Crnoj Gori. Isti studenti će učestvovati u pripremama za istalaciju postavke (ako novčana sredstva omoguće oni će i prisustvovati otvaranju paviljona u Veneciji). Aktiviranjem mladih arhitekata nastojimo da osposobimo mlade kolege da daju njihov doprinos starteškom razvoju Bokokotorske obale.

Stavka broj	Kategorija troška	Jedinica (osoba, komad, m2)	Jedinična cijena	Ukupno
1.	honorar za autorski tim	2 osobe	2.000,00 €	4.000,00 €
2.	troškovi smještaja i prevoz za studenate koji pripremaju prostorije br. 2.1, 2.2 i 2.3.	9 osoba	400,00 €	3.600,00 €
3.	troškovi postavljanja instalacije	komada 1	2.000,00 €	2.000,00 €
4.	kupovina projektora	komada 8	400,00 €	3.200,00 €
5.	fizicka maketa u prostoriji br. 2.	komada 1	2.500,00 €	2.500,00 €
6.	vrata za prostorije br. 2.1, 2.2 i 2.3.	komada 3	250,00 €	750,00 €
7.	konstrukcija pregradnih zidova	20 m2	70 €/m2	1.400,00 €
8.	priprema zidova za plakate	paušalno	1.000,00 €	1.000,00 €
9.	osvjetljenje	paušalno	2.000,00 €	2.000,00 €
10.	štampanje plakata	paušalno	3.500,00 €	3.500,00 €
11.	neplanirani troškovi	paušalno	1.000,00 €	1.000,00 €
UKUPNO				24.950,00 €